

LvivskoYi oblasti 2014]. Lviv: Regional Department of Statistics.

–Ofitsiyinyi sayt Derzhturizmkuortu Ukraini [Official website Derzhturizmkuortu Ukraine] www.tourism.gov.ua Retrieved from <http://www.tourism.gov.ua/> [in Ukrainian].

–VsesvitnoYi turistichnoyi organIzatsIYi. [The World Tourism Organization] www.unwto.org Retrieved from <http://www.unwto.org> [in Ukrainian].

–Trokhymchuk С., (2005) Za novu Ukrainu v onovlenniy Evropi. [Za novu Ukrainu v onovlenniy Evropi]. 2005, Lviv. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 27.03.2016

УДК 338.242.4:619:615.1

Гутий Б. В., д. вет. н., **Смолинець І. Б.**, к. е. н., **Харів І. І.**, к. б. н. ©

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

Соболева С. В., к. с.–г. н., доцент

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти

СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

У статті розглядається сутність і класифікаційні ознаки фальсифікації лікарських засобів. Значною проблемою маркетингової політики міжнародних фармацевтичних фірм є фальсифікація лікарських засобів, яка являє собою ризик для здоров'я людей і тварин. Для боротьби з фальсифікацією ліків Міжнародною федерацією асоціацій виробників лікарських препаратів засновано Інститут фармацевтичної безпеки, що об'єднав зусилля 20 транснаціональних компаній з виявлення виробників підроблених лікарських засобів і збирання необхідних даних для притягнення їх до відповідальності. Для запобігання потраплянню підроблених лікарських засобів до споживача створений спеціальний підрозділ ВООЗ ІМРАСТ, в роботі якого беруть участь силові відомства країн–учасниць, великі фармацевтичні корпорації та Інтерпол. Першочерговими завданнями цієї програми є посилення контролю за світовим фармацевтичним ринком, а також підвищення рівня відповідальності виробників фальсифікованих ліків.

Ключові слова: маркетинг, лікарські засоби, фальсифікаційні ознаки, міжнародні фармацевтичні підприємства.

УДК 338.242.4:619:615.1

Гутый Б. В., **Смолинец И. Б.**, **Харив И. И.**

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С. З. Гжицкого, г. Львов, Украина

Соболева С. В.

Белоцерковский институт непрерывного профессионального образования

СУЩНОСТЬ И КЛАССИФИКАЦИОННЫЕ ПРИЗНАКИ ФАЛЬСИФИКАЦИИ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ

В статье рассматривается сущность и классификационные признаки фальсификации лекарственных средств. Значительной проблемой маркетинговой политики международных фармацевтических фирм являются фальсификация лекарственных средств, которая представляет собой риск для здоровья людей и животных. Для борьбы с фальсификацией лекарств Международной федерацией ассоциаций производителей лекарственных препаратов основан Институт фармацевтической безопасности, объединивший усилия 20 транснациональных компаний по выявлению производителей поддельных лекарственных средств и сбор необходимых данных для привлечения их к ответственности. Для предотвращения

попадания поддельных лекарственных средств к потребителю создано специальное подразделение ВОЗ IMPACT, в работе которого принимают участие силовые ведомства стран-участниц, крупные фармацевтические корпорации и Интерпол. Первоочередными задачами этой программы является усиление контроля за мировым фармацевтическим рынком, а также повышение уровня ответственности производителей фальсифицированных лекарств.

Ключевые слова: маркетинг, лекарственные средства. Фальсификационные признаки, международные фармацевтические предприятия.

UDC 338.242.4:619:615.1

Gutiy B. V., Smolynets I. B., Khariv I. I.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S. Z. Gzhvtskyj, Lviv, Ukraine*

Soboleva S. V.

Belotserkovskiy Institute for continuous professional education

ESSENCE AND CLASSIFICATION SIGNS OF MEDICINES FALSIFICATION

The Essence and classification features of medicines falsification is overviewed in this article. Substantial problem of pharmaceutical companies' international marketing policies is falsification of medicines, which is a risk to human and animal health. To combat counterfeiting medications International federation of associations for medicines manufacturers founded Institute of pharmaceutical safety, which combined the efforts of 20 multinational companies to identify the manufacturers of counterfeit medicines and collect the necessary data to bring them to justice. To prevent access of counterfeit drugs to consumer, a special division of WHO IMPACT was established; in its work law enforcement agencies of the participating countries, large pharmaceutical corporations and Interpol are involved. The primary objective of this programme is to strengthen control over the global pharmaceutical market, and to improve the responsibility of counterfeit medicines producers.

Key words: marketing, medicines, falsification signs, international pharmaceutical enterprises.

Актуальність теми. Результати аналізу світового споживання лікарських засобів за різними анатомо–терапевтично–хімічними групами свідчать про значні відмінності показників залежно від національних і регіональних особливостей. Відмінності у споживанні лікарських засобів пояснюються не лише кліматичними або етнічними особливостями, а й особливостями структури захворюваності, ставленням лікарів, провізорів і споживачів до фармпрепаратів і необхідності їх застосування в тих чи інших випадках [1, 2, 3]. Крім специфіки споживання маркетингологи фармацевтичних фірм змушені вибирати: чи поширювати лікарський засіб у незміненому вигляді, чи адаптувати його до місцевих умов, чи винаходити препарат–новинку. Пристосування ліків чи виробів медичного призначення – це їх змінення для того, щоб вони краще відповідали місцевим умовам або потребам на закордонних ринках. Існують етнічні відмінності на молекулярному рівні у сприйнятті лікарських засобів різних фармакологічних груп. Іншою важливою ознакою лікарських засобів є їх упаковка. Багатьом міжнародним фармацевтичним фірмам доводиться переробляти упаковку свого лікарського засобу відповідно до національних вимог щодо її оформлення і змісту інформації в інструкції до застосування. Зокрема, деякі країни забороняють використовувати будь–які іншомовні написи, інші навпаки – вимагають, щоб написи були кількома мовами. Важливими вимоги до упаковки є також кліматичні умови країни, наявність та якість транспортної і складської інфраструктури тощо. Упаковка препарату повинна бути достатньо міцною, щоб витримати навантаження під час багаторазових впливів температури, вологості та інших чинників довкілля [4, 5, 6]. Винахід препарат–новинки – це створення абсолютно нового лікарського засобу для задоволення потреби, що існує в іншій країні (прогресивний

винахід), чи поновлення випуску препарату у формах, які існували раніше і добре пристосовані для задоволення потреб населення тієї чи іншої країни (регресивний винахід) [7, 8]. Суттєве зростання витрат у стадії дослідження та розроблення оригінальних лікарських засобів призводить до того, що фармацевтичні фірми не встигають розробляти нові препарати на зміну таких, у яких закінчується термін патентного захисту. Щорічно на світовому ринку з'являється незначна кількість (від 32 до 51) лікарських засобів, які містять нову активну субстанцію і мають переваги над аналогами [9]. Проте, на сьогоднішній час великою проблемою міжнародних фармацевтичних фірм є фальсифікація лікарських засобів, що завдає великої шкоди здоров'ю людини і тварин [10].

Мета та завдання досліджень. Метою даної роботи було розглянути сутність і класифікаційні ознаки фальсифікації лікарських засобів.

Результати досліджень та їх обговорення.

Значною проблемою маркетингової політики міжнародних фармацевтичних фірм є фальсифікація лікарських засобів, яка:

- являє собою ризик для здоров'я людей, оскільки більшість фальсифікованих ліків не відповідає стандартам якості;
- підриває довіру до легального фармацевтичного виробника і національних органів охорони здоров'я;
- є економічним злочином, бо заперечує патентне право і право на товарний знак, завдаючи збитків законному виробникові.

Міжнародною фармацевтичною асоціацією (FIP) і Міжнародною федерацією асоціацій виробників лікарських препаратів (IFPMA) фальсифікація лікарських засобів трактується, як навмисна й обманна невідповідність маркування щодо складу та/або виробника кінцевого лікарського засобу чи інгредієнтів для його виробництва.

Фальсифіковані ліки можна класифікувати таким чином:

- незаконна копія оригінального лікарського засобу – біологічно еквівалентний аналог оригінального лікарського засобу, який повністю відповідає вимогам аналітичної нормативної документації, забезпечує необхідний лікувальний ефект, але надійшов в обіг з порушенням вимог законодавства про охорону прав промислової власності;
- незаконна копія генеричного лікарського засобу з недостатньою кількістю активних речовин – підробка препарату легального виробника, що виготовлена з недостатньою кількістю активних інгредієнтів і не забезпечує потрібного лікувального ефекту;
- фальсифікований препарат-замінник – підміна препарату легального виробника, що вміщує активні інгредієнти іншого характеру фармакологічної дії і не забезпечує лікувального ефекту, зазначеного в інструкції до його застосування;
- фальсифікований препарат-плацебо – підробка препарату легального виробника, яка не вміщує активних інгредієнтів;
- повна підробка лікарського засобу – навмисна й обманна невідповідність щодо маркування, складу, інгредієнтів, їх кількості, виробника, а також упаковки лікарського засобу.

За оцінками експертів ВООЗ, на сьогодні частка фальсифікованих ліків у загальному обсязі світового фармацевтичного ринку становить близько 10 %. При цьому в найбільш розвинених регіонах Латинської Америки, Південно-Східної Азії та Африки фальсифікованими є до 30 % лікарських засобів. У країнах СНД підроблені ліки займають до 15 % ринку, в країнах ЄС, США, Канаді та Японії цей показник не перевищує 5 %. Крім того, серед медикаментів, які реалізуються через Інтернет, фальсифікованими є 50 %.

Шляхи запобігання появі фальсифікованих лікарських засобів

Основними причинами появи на світовому ринку значної кількості фальсифікованих ліків є:

- недостатній рівень політико-правового розвитку окремих держав (неадекватність національного законодавства в галузі регулювання розроблення, реєстрації й обігу ліків, недостатній розвиток відповідних контрольних органів, урядова бюрократія та корупція, конфлікт інтересів між контролюючими органами, виробниками лікарських засобів і оптовими фармацевтичними фірмами);

- стабільний і високий попит на медикаменти на тлі високих цін на інноваційні препарати внаслідок значних інвестицій у наукові дослідження та розроблення лікарських засобів;

- доступність до високопродуктивного обладнання і сучасних фармацевтичних технологій, що спричинює високий рівень імітації лікарських засобів і ускладнює процес виявлення підробок;

- недоліки в розвитку оптової ланки фармацевтичного ринку низки держав, що не дає змогу відстежувати шлях проникнення фальсифікованих препаратів на ринок.

Для запобігання фальсифікації впроваджують нові способи маркування лікарських засобів (наприклад використання голографічної техніки), нові експрес-методи аналізу з використанням портативної лабораторії.

Для захисту від підробок ряд транснаціональних компаній забезпечує упаковки лікарських засобів мітками (транспондерами) радіочастотної ідентифікації (RFID). Кожна мітка містить інформацію про препарат, зокрема, дозування, дію, номер серії, назву виробника та термін придатності. За типом живлення транспондери поділяють на активні (мають вбудований елемент живлення) та пасивні (використовують енергію зчитувального пристрою, сканера). Основним елементом сканерів є антена, що випромінює імпульси, які в активних транспондерах включають систему живлення, а в пасивних – активізують RFID-етикетку. Це дає змогу здійснювати зчитування з цієї мітки. Отже, сигнал, який надходить з антени транспондера, на антену сканера, розшифровується і передається через стандартний інтерфейс в комп'ютер для подальшого оброблення. Крім захисту споживачів RFID-система ідентифікує лікарський засіб на шляху від виробника до споживача та помагає виробнику і посередникам підвищити продуктивність завдяки скороченню витрат на інвентаризацію, відкриття продукції і пришвидшити реакцію на зміни кон'юнктури фармацевтичного ринку.

Для боротьби з фальсифікацією ліків Міжнародною федерацією асоціацій виробників лікарських препаратів (IFPMA) засновано Інститут фармацевтичної безпеки, що об'єднав зусилля 20 транснаціональних компаній з виявлення виробників підроблених лікарських засобів і збирання необхідних даних для притягнення їх до відповідальності.

ВООЗ для запобігання потраплянню підроблених лікарських засобів до споживача створила спеціальний підрозділ ВООЗ ІМРАСТ, в роботі якого беруть участь силові відомства країн-учасниць, великі фармацевтичні корпорації та Інтерпол. Першочерговими завданнями цієї програми є посилення контролю за світовим фармацевтичним ринком, а також підвищення рівня відповідальності виробників фальсифікованих ліків.

Висновки.

1. Досліджуючи сутність і класифікаційні ознаки фальсифікації лікарських засобів можемо сказати, що значною проблемою маркетингової політики міжнародних фармацевтичних фірм є фальсифікація лікарських засобів, яка являє собою ризик для здоров'я людей, оскільки більшість фальсифікованих ліків не відповідає стандартам якості, підриває довіру до легального фармацевтичного виробника і національних органів охорони здоров'я та є економічним злочином, бо заперечує патентне право і право на товарний знак, завдаючи збитків законному виробникові.

2. Для боротьби з фальсифікацією ліків Міжнародною федерацією асоціацій виробників лікарських препаратів (IFPMA) засновано Інститут фармацевтичної безпеки, що об'єднав зусилля 20 транснаціональних компаній з виявлення виробників

підроблених лікарських засобів і збирання необхідних даних для притягнення їх до відповідальності.

3. ВООЗ для запобігання потраплянню підроблених лікарських засобів до споживача створила спеціальний підрозділ ВООЗ ІМРАСТ, в роботі якого беруть участь силові відомства країн-учасниць, великі фармацевтичні корпорації та Інтерпол. Першочерговими завданнями цієї програми є посилення контролю за світовим фармацевтичним ринком, а також підвищення рівня відповідальності виробників фальсифікованих ліків.

Література

1. Беседіна Г. Е. Мікроекономіка: практикум [Текст] / Г. Е. Беседіна, І. О. Шарко, Ю. В. Чепуль. — Х.: ХНАУ, 2006. — 92 с
2. Васнецова О. А. Медицинское и фармацевтическое товароведение: [Текст] [для высш. уч. зав.] / О. А. Васнецова. — М.: ГЭОТАР—Медиа, 2005. — 608 с.
3. Громовик Б. П. Теоретико-методологічні та прикладні засади логістичного управління фармацевтичними підприємствами [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня д-ра фарм. наук: спец. 15.00.01 «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / Б. П. Громовик. — К., 2005. — 41с.
4. Громовик Б. П. Фармацевтичний маркетинг: теоретичні та прикладні засади [Текст]: навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / Б.П. Громовик, Г.Д. Га-сюк, О.Р. Левицька. — Вінниця: Нова книга, 2004. — 464 с
5. Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.k2kapital.com/>, <http://www.liga.net/>, <http://www.medpor-tal.ru/>, <http://www.pharmvest-nik.ru/>.
6. Кайдалова Л. Г. Модульна технологія навчання [Текст]: навч.-метод. посіб. [для вищ. навч. закл.] / Л. Г. Кайдалова, З. М. Мнушко. — Х.: Вид-во НФАУ; Золоті сторінки, 2002. — 86 с
7. Кузьмін О. С. Теоретичні та прикладні засади менеджменту [Текст]: навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / О. С. Кузьмін, О. Г. Мельник. — 2 – ге вид., доп. і перероб. — Львів: Національний університет "Львівська політехніка" (Інформаційно-видавничий центр "Інтелект+" Інституту післядипломної освіти), "Інтелект-Захід", 2003. — 352 с
8. Лукашова С. В. Життєвий цикл фірми: фактори і напрями впливу [Текст] / С. В. Лукашова // Вісник НУ "Львівська політехніка". — 2001. — № 416. — С 191—196.
9. Масленнікова О. Ю. Вибір методів впливу підприємства на зовнішній ринок в умовах глобалізації / О. Ю. Масленнікова // Торгівля, комерція, підприємництво [Текст]: зб. наук, праць. — Львів: Львівська комерційна академія, 2005. — С 23—26.
10. Менеджмент у фармації [Текст]: підруч. [для вищ. навч. закл.] / О. С. Кузьмін, Б. П. Громовик, Г. Д. Гасюк та ін.; за ред. О. Є. Кузьміна і Б. П. Громовика. — Вінниця: Нова книга, 2005. — 448 с

References

- Besedina, H. E. (2006). Mikroekonomika: praktykum [Tekst] / H. E. Besedina, I. O. Sharko, Yu. V. Chepul. — X.: KhNAU, 92. (in Ukrainian).
- Vasnetsova, O. A. (2005). Medytsynskoe y farmatsevycheskoe tovarovedenye: [Tekst] [dlya vyssh. uch. zav.] / O. A. Vasnetsova. — M.: GEOTAR—Medya, 608. (in Ukrainian).
- Hromovyk, B. P. (2005). Teoretyko-metodolohichni ta prykladni zasady lohistychnoho upravlinnia farmatsevychnymy pidpriemstvamy [Tekst]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk, stupenia d-ra farm. nauk: spets. 15.00.01 "Tekhnolohiia likiv ta orhanizatsiia farmatsevychnoi spravy" / B. P. Hromovyk. — K., 41. (in Ukrainian).
- Hromovyk, B. P. (2004). Farmatsevychnyi marketynh: teoretychni ta prykladni zasady [Tekst]: navch. posib. [dlya vyshch. navch. zakl.] / B. P. Hromovyk, H. D. Ha-siuk, O. R. Levytska. — Vinnytsia: Nova knyha, 464. (in Ukrainian).
- Elektronnyi resurs. — Rezhym dostupu: <http://www.k2kapital.com/>, <http://www.liga.net/>, <http://www.medpor-tal.ru/>, <http://www.pharmvest-nik.ru/>.
- Kaidalova, L. H. (2002). Modulna tekhnolohiia navchannia [Tekst]: navch.-metod. posib. [dlya vyshch. navch. zakl.] / L. H. Kaidalova, Z. M. Mnushko. — Kh.: Vyd-vo NFAU; Zoloti storinky, 86. (in Ukrainian).
- Kuzmin, O. S. (2003). Teoretychni ta prykladni zasady menedzhmentu [Tekst]: navch. posib. [dlya vyshch. navch. zakl.] / O. S. Kuzmin, O. H. Melnyk. — 2 – he vyd., dop. i pererob. — Lviv: Natsionalnyi universytet "Lvivska politekhnikha" (Informatsiino-vydavnychiy tsentr "Intelekt+" Instytutu pislidyplomnoi osvity), "Intelekt-Zakhid", 352. (in Ukrainian).

- Lukashova, S. V. (2001). Zhyttievyi tsykl firmy: faktory i napriamy vplyvu [Tekst] / S. V. Lukashova // Visnyk NU "Lvivska politekhnik". 416, 191—196. (in Ukrainian).
- Maslennikova, O. Yu. (2005). Vybir metodiv vplyvu pidpriemstva na zovnishnii rynok v umovakh hlobalizatsii / O. Yu. Maslennikova // Torhivlia, komertsiiia, pidpriemnytstvo [Tekst]: zb. nauk, prats. — Lviv: Lvivska komertsiiina akademiia, 23—26. (in Ukrainian).
- Kuzmin, O. Ye. (2005). Menedzhment u farmatsii [Tekst]: pidruch. [dlia vyshch. navch. zakl.] / O. Ye. Kuzmin, B. P. Hromovyk, H. D. Hasiuk ta in.; za red. O. Ye. Kuzmina i B. P. Hromovyka. — Vinnytsia: Nova knyha, 448. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 13.03.2016

УДК 159.98:634.24

Завадовська Ю. Ю., здобувач (zavadovska.j@gmail.com)*¹
Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій ім. С. З. Гжицького

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПРОЕКТАХ ДОПОМОГИ ВИМУШЕНИМ МІГРАНТАМ

Стаття розглядає основні тенденції системи управління в реалізації проектів з швидкого відновлення територій, що приймають переселенців, за умов обмеженості організаційних та часових ресурсів. Огляд тенденцій згруповано у три сфери: ієрархія управління, сумісність систем талюдський фактор. Визначено, що при розгортанні організаційних систем швидкої дії існує потяг до насадження заорганізованості на всіх ланках, прагнення з самого початку все контролювати. Однак, коли вони розгорнулися, приходить розуміння того, що баланс свободи дій та порядку знаходиться більшою мірою на стороні делегування та самостійної ініціативи виконавців. З'ясовано, що за різних типів менеджменту (формально-представницького та операційного) структура проекту існує, але у першому більш ієрархізована, внутрішньо по-своєму демократична, а у другому ієрархія є простою, але періодично вона переходить у стан нестабільності. Визначено шляхи задовільного перебігу систем проектного циклу за таких умов.

Ключові слова: ефективність, організаційна стома, організаційна ієрархія, заорганізованість, сумісність систем.

УДК 159.98:634.24

Завадовська Ю. Ю.

Львовский национальный университет ветеринарной медицины
и биотехнологий им. С. З. Гжицкого

УПРАВЛЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ В ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ПРОЕКТАХ ПОМОЩИ ВЫНУЖДЕННЫМ МИГРАНТАМ

Статья рассматривает основные тенденции системы управления в реализации проектов быстрого восстановления территорий, принимающих переселенцев, в условиях ограниченности организационных и временных ресурсов. Обзор тенденций сгруппирован в три сферы: иерархия управления, совместимость систем и человеческий фактор. Определено, что при развертывании организационных систем быстрого действия существует тяга к насаждению заорганизованности на всех уровнях, стремление с самого начала все контролировать. Однако, когда они развернулись, приходит понимание того, что баланс свободы действий и порядка находится в большей степени на стороне делегирования и самостоятельной инициативы исполнителей. Установлено, что при различных типах менеджмента (формально-представительского и операционного) структура проекта существует,

¹* Науковий керівник— д.е.н., професор Музика П. М.
© Завадовська Ю.Ю., 2016